

Månadens Fältrapporten – Hushållningssällskapet november 2018

Sammanställning från Hushållningssällskapets växtodlingsrådgivare över hela landet om läget i fält i slutet av november.

Frågor:

1. Höstraps: Hur ser den ut? Klipper ni i flertal fält? Hur har kväveupptaget varit i höst? (Rapsen klipps och vägs för att man ska veta hur mycket biomassa det är och på så sätt avgöra hur mycket kväve som växterna har tagit upp. Resultatet ligger till grund för beslutet om hur mycket gödning som behövs till våren.)

2. Höstsäd? Hur ser bestånden ut? Hur har kväveupptaget varit i höst?
Ogräs?

3. Hur bedömer du läget inför nästa säsong?

4. Går det att få tag på svenskodlad rödkål, grönkål och vitkål till jul?
Om du har kålodling i ditt område: Hur är läget?

Skåne

Ida Lindell, nordöstra Skåne, ida.lindell@hushallningssallskapet.se, 010-4762284
David Gottfridsson, södra Skåne, david.gottfridsson@hushallningssallskapet.se,
010-4762277

1. Rapsen är på de flesta håll mycket frodig tack vare den gynnsamma hösten. Förhållandena de kommande månaderna avgör om all biomassa är positiv eller negativ för skördeutfallet. Vi har klippt raps i drygt 50 rutor i Skåne. Spridningen är stor, från 1,3 till 5,5 kilo biomassa per kvadratmeter. Snittet är 2,7 kilo, vilket är högre än de senaste åren och beror på en bra etablering. Vi har haft en jättebra tillväxt under hösten och restkväve i marken eftersom skördarna i år var dåliga. Rapsen har tagit upp mycket näringsämnen. Det minskar risken för läckage av kväve och fosfor under vintern. Det ser ut som att det behövs förhållandevis låga kvävegivor till våren. Vi klipper rutor för att kunna uppskatta behovet av gödning till våren. Anpassning av mängden kväve ger minst miljöbelastning. Mindre gödning minskar också kostnaden för lantbrukaren.

2. Bestånden är i allmänhet frodiga. Det är mycket höstsådda grödor och det har i delar av Skåne på lättare jordar gått att så ända till förra veckan (efter den 20 november). Ogräsbekämpningen i höst har varit effektiv. Om bestånden är lika fina efter vintern kommer det inte vara så brått med första kvävegivan i vår.

3. Som det ser ut nu är förutsättningarna goda för att det ska kunna bli bra skördar. Men det är långt dit. Allt beror på vad som händer under vintern, våren och såklart sommaren. Vi har fortfarande nederbördsunderskott. De senaste tolv månaderna ligger nederbörden mycket under det normala i hela Skåne. Förråden av markvatten, grundvatten och ytvatten behöver fyllas på. Men får vi kraftiga regn riskerar vi utlakning och/eller ytavrinning av näringsämnen.

4. Det odlas mycket kål i östra Skåne. Det har varit kärvt för huvudkålen, det blir stor brist nästa år. Det finns inte mycket huvudkål i lager. Färsk grönkål kommer säkert att finnas till jul och alla bör kunna få tag på vitkål till sin brunkål. Däremot är det osäkert med tillgången på rödkål. En del kan behöva importeras redan till jul.

Halland

Johan Skyggeson, johan.skyggeson@hushallningssallskapet.se, 035-465 14

1. Rapsen ser väldigt fin ut, vi har kraftiga plantor om man jämför med ett normalår. Vi har klippt i ett flertal fält. Rapsen har tagit upp mycket kväve så det väntas behövas låga nivåer av kväve till våren. En hel del har tillväxtreglerat rapsen. Ett år som detta blir därmed övervintringen säkrare.

2. Bestånden ser väldigt jämna och fina ut. Det kom mycket ogräs, men det ser bra ut om man har bekämpat vid rätt tidpunkt – och det har de flesta lyckats med.

3. Klarar rapsen och höstvetet vintern finns det goda förutsättningar för bra skördar nästa år. Det finns begränsat med vårutsäde, så om mycket går ut under vintern kan det bli svårt att få tag i utsäde till våren.

Kalmar/Öland/Kronoberg/Blekinge

Therese Tarler, therese.tarler@hushallningssallskapet.se, 070-6056755

1. Rapsen är mycket frodig och har utvecklats väl. Vi hade tidigare vissa eftersatta fält, men de har hämtat sig. Vi har varit ute och klippt rutor i vissa rapsfält och den stora biomassan tyder på att det behövs lägre kvävegiva till våren på många fält.

2. Den har växt på och är väldigt kraftig. Det milda och torra vädret har gjort det möjligt att så höstvetete efter både majs och potatis. Den kraftiga spannmålsbestånden ökar risken för utvintringssvampar om vi får en snörik vinter med otjälad mark

3. Det finns goda förutsättningar. Om det fortsätter att vara gynnsamt har höstvetete, höstkorn och höstraps ett försprång till våren och kan börja växa tidigt. Ekonomi: företagen är belastade. Det är ont om vårutsäde och därmed är priserna högre. Många har odlat mellangröda efter tröskningen för att få extra foder till djuren. Det har gjort att restkvävet i marken har minskat, vilket är bra ur miljösynpunkt.

Gotland

Bengt Viken, bengt.viken@hushallningssallskapet.se, 070-7757633

1. Rådgivarna på Gotland har aldrig tidigare sett så stor raps. Det ser väldigt bra ut, blad och blast är stora. Skjuter den i höjden är det risk för frostsador. En del som sådde tidigt har höjdregerat rapsen, vilket man för första gången fick i år. Vi är ute och klipper hos kunder – det har blivit ett intresse för det. Biomassan väger 3 kilo per kvadratmeter, det är mycket. Vårt budskap är att man ska vara återhållsam med kväve till våren.

2. Bra, jämn och fin uppkomst, frisk gröda. Eventuellt är det en aning stort inför vintern. Det pågår en diskussion om man ska skydda mot snömögel eller inte. Fälten ser annars perfekta ut inför våren, det är inte mycket ogräs kvar. Det är bra struktur i marken. På det sättet har torkan varit gynnsam. Rötterna går djupt ned.

3. Det ser jättebra ut. Om det här håller i sig blir det toppskörd nästa år, men det är inte i ladan än. För grisbönderna är det däremot kärvt. Alla som har kor sådde en mellangröda i höst för att ta vara på näringen i marken och få tillräckligt med foder till korna. De flesta sådde vårspannmål som de ensilerade. Det blev väldigt lyckat. Grundvattennivån är låg, vattenförråd skulle behöva fyllas på.

4. Finns bara lite rödkål och grönkål.

Östergötland

Christian Danielsson, christian.danielsson@hushallningssallskapet.se, 0708290856

1. Generellt ser det jättebra ut. Vi har varit ute och klippt en hel del och biomassan ligger på 1-3 kilo per kvadratmeter. Det har varit ett rätt stort kväveupptag. En del har tillväxtregerat – det är första året man får göra det –

för att få mindre frostsador under vintern. På några ställen har det som såddes inte grott på grund av att det har varit så torrt.

2. Höstsäden ser också bra ut. Generellt har vi jättebra bestånd som vuxit länge men nu stannat för att det är kallt. Det finns ganska mycket ogräs, vilket leder till viss oro hos ekodlare. En del har varit aktiva och behandlat mot svamp.

3. Grundförutsättningarna är jättefina, men sedan vet man inte hur det blir. Höstsäden är det som driver många gårdar ekonomiskt och är därför jätteviktig. Priserna ser bra ut så frågan är om man ska låsa priset. Kanske ska man prissäkra till en del – exempelvis en tredjedel – men man ska vara försiktig och ha sin strategi klar. Det är fortfarande väldigt torrt. Vi har inte fått något vidare regn sedan i våras. Det spelar ingen roll för växterna, men vattenförråden behöver fyllas på.

4. Lite vitkålsodling.

Mälardalen/Närkeslätten

Anna Linnell, anna.linnell@hushallningssallskapet.se, 070-6620272

1. Rapsen varierar i storlek från normal till för årstiden gigantisk. Vi har klippt i 150 fält, mer än någon gång tidigare. Vikten biomassa per kvadratmeter varierar från 0,75 till över 5 kilo. Frodig gröda är också en riskfaktor i vinter. Det ser ut som att det behövs förhållandevis låga kvävegivor till våren.

2. Bestånden ser mycket frodiga ut. Det finns otroligt mycket spillsäd och mycket annat ogräs. Spillraps från flera år tillbaka i tiden har grott. Det kan bli katastrof om klumprotsjuka uppförökas när spillrapsen måste stå över vintern. Broddbehandling mot snömögel har gjorts i stor omfattning.

3. Mer än vanligt är höstsått, vilket brukar vara positivt i vårt område. Förutsättningarna för bra skörd är goda nu, men det krävs friska plantor. Insådderna i vallar är fortfarande dåliga, så det väntas dåliga skördar på förstaårsvallarna nästa år. Även på äldre vallar har skörd prioriterats framför vård av vallen, vilket kan sänka förstaskörden nästa år. Vårutsädet väntas bli mycket dyrt.

Skaraborg

Emma Lübeck, emma.lubeck@hushallningssallskapet.se 0705-224843

1. Rapsen varierar från normal till stor. En del såddes ganska sent och stod och stampade i torkan. Men efter en mycket mild höst med tillväxt fram till mitten av november har rapsen växt mer än vi förväntade oss. I mycket frodiga fält finns

risk för utvintring beroende på hur vintern blir. Vi klipper raps hos alla våra kunder och vi ser generellt ett högt kväveupptag. Den raps vi vägt väger mellan 1,2-4,1 kg/m². Vilket innebär en gödslingsrekommendation till våren som kan skilja upp till 150 kg/ha mellan gårdar och fält.

2. De bestånden som såddes sent såg glesa ut länge men har vuxit till bra. Det tidigt sådda ser nästan för bra ut. Den milda hösten har gett mycket ogräs som behöver bekämpas.

3. Om grödorna klarar vintern har vi ett jättebra läge till våren. Grunden är bra så det kan bli bra skördar för både raps och höstsäd.

4. Vill man ha färsk svensk rödkål bör man köpa den nu, den är på upphällningen. Grönkål och vitkål kommer däremot att finnas till jul. Det finns betydligt mindre kål i år än normalt.

Bohuslän, Dalsland och västra Västergötland

Martin Niklasson, martin.niklasson@hushallningssallskapet.se, 0521-725522

1. Vi har jättefin höstraps i vårt område i år. Den såddes genomgående tidigt, vi har haft en varm höst och det har varit mycket växtnäring i marken så det har växt bra. En del har valt att tillväxtreglera för att minska skaderisken i vinter. Det är en ny möjlighet i år. Vi har klippt mycket raps och kollat den. Vi har en koppling till CropSat, ett satellitbaserat verktyg på webben. Man har väldigt stor nytta av att inte bara se grödan ute i fält utan också med en bra bild från ovan. Då ser man var det är bäst och sämst. Den som vill kan sedan skapa tilldelningsfiler för att kunna variera givan av gödning mer exakt till våren.

2. Höstsäden ser också väldigt bra ut. Mycket såddes tidigt och ser nästan för bra ut. De som har sått tidigt har fått mycket ogräs men de flesta har lyckats bra att reglera ogräset i höstveten. De frodiga bestånden är känsligare mot snömögel och delar av vårt område får ibland mycket snö på grund av det lokala väderfenomenet Vänersnö. En del har därför valt att broddbehandla.

3. Det är goda förutsättningar inför nästa säsong. Rapsen har tagit upp mycket kväve och det kan därför bli mindre åtgång till våren. Det gäller att optimera kvävegödslingen till våren. Där finns pengar att spara och skörd att vinna.

Värmland

Pia Björsell, pia.bjorsell@hushallningssallskapet.se, 072-4023514

1. Det är frodiga, fina bestånd. Vi har inte klippt, så vi har inga siffror på kväveupptaget, men vi har haft en lång säsong och därmed långt kväveupptag.

2. Väldigt frodiga bestånd, särskilt hos de som sådde riktigt tidigt. En del har behandlat mot utvintringssvampar, men de flesta har inte gjort det. Det finns alltså viss risk för utvintring men det beror helt och hållet på hur vintern blir. Överlag är många väldigt nöjda med att de har kunnat höstså mycket. Det blir inte lika mycket arbete i vårbruket. Höstsåden brukar ge bra skördar om man får bra övervintring. Vi upplever att det överlag finns lite ogräs.

3. Det ser lovande ut med så fina bestånd. Priserna ser bra ut så det kan vara läge att säkra en viss del av skörden. Om man tänker på miljöbelastningen tror vi att det på många håll finns marker där det riskerar att läcka ut kväve under vintern, kväve som inte har tagits upp av höstgrödor. Antagligen får vi ett stort behov av foder tidigt nästa år, så förhoppningsvis kan vi få en tidig första vallskörd.

Dalarna Gävleborg

Henrik Bergman, henrik.bergman@hushallningssallskapet.se, 0730-391416

1. Bara få fält med höstraps i området.

2. De tidigt sådda fälten ser frodiga ut, men det finns även en hel del ogräs och spillsäd där det inte har gjorts ogräsbekämpning. Det är lite oroande med risken för utvintring och svampangrepp när grödan växt mycket. En del sent sådda fält ser svaga ut på grund av att det har varit torrt, men jag tror ändå att de är okej.

3. Förutsättningarna inför nästa säsong ser bra ut. Det är positivt att vi har bra struktur i jorden och inga packningsskador. Prisbilden ser också bra ut för den som vågar teckna kontrakt nu. Det är däremot oroande att grundvattnet är så lågt. Det hade behövts fyllas på före tjälen. Alla har hunnit slutföra höstbruket i tid.

Norrbotten

Hulda Wirsén, hulda.wirsén@hushallningssallskapet.se, 070-520 94 12

Inget att rapportera från nordligast Sverige den här gången.

/2018-11-28